

GRÉGOIRE DE NYSSE: *Vie de sainte Macrine*. Introduction, texte critique, traduction, notes est index par Pierre Maraval. Sources Chrétiennes, Paris 1971.

Posledné pozemské chvíle svätej Makríny

(Gegor z Nyssy: Život svätej Makríny, 22 – 24)

Svätý Gregor z Nyssy, jeden z trojlístka veľkých kapadóckych cirkevných otcov, mystik a filozof, muž s poetickou dušou a citlivým srdcom, bol tým najpovolanejším človekom na zaznamenanie života svätej Makríny (327 – 380). V dobe, keď boli v móde svätí schopní podávať ťažké asketické výkony a zápasit' s démonmi, Gregor nám v pôvabnom diele nevelkého rozsahu približuje život dievčaťa, ktoré sa v prozaickom prostredí rodičovského domu vedelo povzniesť na najvyšší vrchol ľudskej cnosti. Celý Makrínin život preniká túžba zjednotiť sa s milovaným Bohom, jej život svätosti znamená radostné putovanie k jej neviditeľnému Ženichovi, ku ktorému prechováva hlbokú lásku (kap. 22 – 23). Po týchto dvoch kapitolách, zobrazujúcich záver Makríninho pozemského života nasleduje vrcholný skvost celého diela – Makrínina modlitba pred smrťou (kap. 24), skomponovaná v duchu najlepších liturgických tradícií koreniacich v Biblii.

Náš preklad do slovenčiny je založený na kritickom vydaní gréckeho textu Grégoire de Nysse: *Vie de sainte Macrine*. Introduction, texte critique, traduction, notes est index par Pierre Maraval. Sources Chrétiennes, Paris 1971. Kompletný preklad *Života svätej Makríny* bude súčasťou pripravovaného 4. zväzku edície Bibliotheca Antiqua Christiana (Náboženské vydavateľstvo Petra v Prešove), ktorý sa bude venovať výnimočným ženám kresťanského staroveku.

22. Kým takto rozprávala, žela som si, aby deň trval dlhšie, aby neprestala oblažovať môj sluch, no hlasy spievajúcich pozývali k bohoslužbe lychnika a veľká Makrína ma poslala do chrámu a sama sa opäť uchýlila k Bohu v modlitbách. A takto prešla noc.

Keď nastal deň a uvidel som ju, bolo mi úplne jasné, že dnešok bude posledným dňom jej života v tele, lebo horúčka jej už strávila všetku telesnú silu. No ona videla moju malomyselnosť a snažila sa ma odvieť od tejto dosť skľučujúcej vyhladky tak, že znova svojimi krásnymi slovami rozháňala zármutok mojej duše, no ku koncu už s krátkym a prerývaným dychom.

To, čo som videl, mi v duši spôsobovalo veru veľmi rozdielne pocity: na jednej strane som pochopiteľne cítil ťarchu, ktorá mi spôsobovala smútok, pretože som tušil, že už nikdy viac nebudem môcť počúvať tento hlas, a predpokladal som, že je to už len chvíľka, kým pýcha celej našej rodiny opustí ľudský život. No na druhej strane to, čo som videl dostalo moju dušu akoby do vytrženia a zdalo sa mi, že vystúpila zo svojej obvyklej prirodzenosti. Ani v posledných okamihoch totiž Makrína nepocítila nijakú obavu z nastávajúcej zmeny, ani sa nezachvela pri myšlienke na opustenie tohto života, ale až do posledného dychu svojou vznešenou myšliou hlbala o veciach, ktoré si od začiatku vyvolila pre svoj pozemský život na tomto svete. Zdalo sa mi, že už nepatrí medzi ľudí, ale že akoby nejaký anjel Božím riadením prijal ľudskú podobu, a pritom by v sebe nemal nič podobné ani príbuzné so životom v tele. A tak nijako nie je nepochopiteľné, že svojou myšliou spočívala v pokoji, pretože ju telo neťahalo k vlastným vášňam.

Preto som mal dojem, že prítomným zreteľne ukázala tú božskú a čistú lásku k neviditeľnému Ženichovi, ktorú skrývala a živila na dne svojej duše, a odhalila túžbu svojho srdca ponáhľať sa za svojim milovaným, aby čo najskôr bola s ním, až sa oslobodí z pút tela. Naozaj - jej cesta viedla priamo k tomu, ktorý ju miloval, a nijaká iná z radostí života nemohla pritiahnúť k sebe jej pozornosť.

23. Väčšia časť dňa už uplynula a slnko sa skláňalo k západu. No jej nadšenie neochabovalo, ale ako sa blížila chvíľa odchodu a lepšie vnímala Ženichovu krásu, so stále väčšou nedočkavosťou sa ponáhľala k svojmu milovanému. A už nevravela k nám, čo sme boli prítomní, ale k tomu, na ktorého neprestajne upierala svoj zrak. Jej lôžko bolo totiž obrátené na východ. Keď sa prestala s nami zhovárať, už sa venovala len Bohu v modlitbe, vzpínala k nemu ruky a šeptala slabým hlasom, takže sme len ťažko mohli rozumieť jej slovám. Uvádzam tu jej modlitbu, pretože nemožno pochybovať, že už bola pri Bohu a on jej naslúchal.

24. Vravela:

„Ty Pane, si nás zbavil strachu pred smrťou.¹

Ty si nám koniec pozemského života urobil začiatkom ozajstného života.

Ty dočasne ukladáš naše telá na spánok a znova ich prebudíš pri zvuku poslednej poľnice.²

Ty dávaš zemskému prachu do úschovy náš prach, ktorý si stvárnil vlastnými rukami, a znova vyzdvihneš, čo si uložil, keď nesmrteľnosťou a krásou premeníš to, čo je v nás smrteľné³ a nepekné.

Ty si nás vyslobodil od kľatby a hriechu tým, že si oboje vzal na seba.⁴

Ty si rozdrvil hlavy draka,⁵ ktorý v priepasti neposlušnosti pohltil človeka.

Ty si nám otvoril cestu ku zmŕtvychvstaniu, keď si rozlámal brány podsvetia⁶ a zbavil si moci toho, ktorý vládne nad smrťou.⁷

Ty si dal znak svätého kríža ako znamenie tým, ktorí sa ťa boja,⁸ na zničenie Protivníka a ako pevný základ nášho života.

Večný Bože, k tebe som prilipla od svojho narodenia,⁹

teba si moja duša zaľúbila¹⁰ z celej sily,

tebe som sa zasvätila telom i dušou od mladosti až doteraz,

pošli ku mne svetelného anjela, ktorý ma vezme za ruku¹¹ a zavedie ma na miesto odpočinutia,¹² kde je voda oddychu,¹³ do náručia svätých otcov.¹⁴

Ty si preťal plameň ohnivého meča¹⁵ a dal si vstúpiť do raja človeku, ktorý bol spolu s tebou ukrižovaný a dal sa premôcť tvojím milosrdenstvom,¹⁶ spomeň si aj na mňa vo

---

¹ Hebr 2,15.

² 1 Kor 15,52.

³ Porov. 1 Kor 15,53.

⁴ Porov. Gal 3,13; 2 Kor 5,21.

⁵ Ž 73,14.

⁶ Porov. Ž 106(107), 16 a Mt 16,18.

⁷ Hebr 2,14.

⁸ Ž 59(60),6.

⁹ Porov. Ž 21(22), 11.

¹⁰ Porov. Veľpies 1,7 a passim.

¹¹ Anjel ako sprievodca duší spravodlivých do neba je židovsko – kresťanská predstava (porov. Lk 16,22), obvykle túto funkciu zastáva archanjel Michal, ktorý má podľa starokresťanských nápisov titul fôtágogos, sprievodca ku svetlu. Aj pohanské prostredie poznalo analogické predstavy: podľa gréckej mytológie mŕtvych odvádzal do podsvetia boh Hermes, ktorý tiež býva zobrazovaný, ako ich vedie za ruku.

¹² Porov. Ž 65(66), 12; 38(39),14.

¹³ Porov. Ž 22(23), 2.

¹⁴ Porov. Lk 16,22.

¹⁵ Porov. Gn 3,24.

¹⁶ Porov. Lk 23,43.

svojom kráľovstve,¹⁷ lebo aj ja som bola s tebou pribitá na kríž,¹⁸ keď som si bázňou pre tebou dala preniknúť svoje telo klincami v strachu pred tvojím súdom.¹⁹

Nech ma strašná priepasť²⁰ neoddelí od tvojich vyvolených,

nech sa mi Závistlivec nepostaví do cesty,

nech sa pred tvojím zrakom neodhalí môj hriech, ak som sa pre slabosť našej prirodzenosti potkla a zhrešila slovom, skutkom alebo myšlienkou.

Ty máš na zemi moc odpúšťať hriechy,²¹ dovoľ mi, aby som pookriala,²² a až odložím telo,²³ daj, aby som sa v podobe svojej duše objavila pred tebou bez škvŕny a vrásky,²⁴ a prijmi moju dušu do svojich rúk čistú a nepoškvrnenú, ako kadidlo vznášajúce sa k tebe²⁵.“

Z gréčtiny preložila HELENA PANCZOVÁ

PUBLIKOVANÉ IN: *STUDIA ALOISIANA Ročenka Teologickej fakulty Trnavskej univerzity 2003*, Trnava : 2003, ISBN: 80-7141-430-1, s. 345 – 347.

---

¹⁷ Lk 23,42.

¹⁸ Gal 2,19.

¹⁹ Ž 118,120 podľa LXX.

²⁰ Porov. Lk 16,26.

²¹ Mt 9,6; Mk 2,10.

²² Ž 38(39),14.

²³ Kol 2,11.

²⁴ Ef 5,27.

²⁵ Ž 140(141),2.